

Зміст СРС полягає в науково обґрунтованій системі дидактично і методично оформленого навчального матеріалу і визначається з урахуванням структурно-логічної схеми підготовки фахівців, відображеної в освітньо-професійній програмі та робочому навчальному плані. За таких умов для кожної навчальної дисципліни визначається комплекс компетентностей, які формуються змістом навчальної дисципліни та технологіями навчання в Університеті.» [4, с. 283].

Невід'ємною частиною всього освітнього процесу в університеті повинен бути виховний процес. Він має спиратися не тільки на духовні цінності українського народу, але й на загальнолюдські цінності, соціально-політичні. Також не менш важливим є формування університетською освітою у студентів громадської компетентності: можливості відстоювати права, ставитися відповідально до своїх обов'язків, захист демократії і т.д.

Отже, підсумовуючи вище викладене, можна зробити такі висновки, що університетська освіта не просто дає знання і навички, але й відіграє важливу роль у формуванні громадянського суспільства в Україні, тобто «роль вищої школи не обмежується виконанням чисто утилітарної функції – підготовки фахівців для сформованої системи народного господарства. Система вищої освіти – за своєю базовою ідеєю – формує основу для поступального руху суспільства: вдосконалення цивілізації, інтелектуального і духовного розвитку людства, збереження, збільшення і передача наступним поколінням культурної спадщини» [3, с. 97].

Список використаної літератури

1. Про освіту: Закон України від 24.06.2020 р. № 2145-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2017. № 38-39. С. 380.
 2. *Золотарьова І. М.* Курс лекцій, тестові завдання, методичні вказівки до практичних занять та самостійної роботи студентів з дисципліни "Університетська освіта (для студентів першого курсу денної та заочної форм навчання напрямів підготовки: 6.030504 – "Економіка підприємства", 6.030609 – "Облік і аудит"). / Укл.: І.М. Золотарьова. – Харків: ХНАМГ, 2008. – 40 с.
 3. *Койчева Т. І.* Роль педагогічного університету у розвитку сучасного суспільства / Т. І. Койчева // *Наука і освіта*. – 2014. – № 1. – С. 94-99.
- Сисоєва С. О., Соколова І. В.* Теорія і наука вищої освіти : навч. посібник / С. О. Сисоєва, І. В. Соколова. – Київ-Маріуполь. – 2016. – 338 с.

Анастасія ДУДЧЕНКО

ВИЩА ОСВІТА ЯК НАЙВИЩА ЦІННІСТЬ ЖИТТЄТВОРЧОСТІ ЛЮДИНИ

*«Скільки б ти не жив, усе життя треба навчатися»
(Луцій Сенека)*

В сучасному світі освіта є одним з найважливіших факторів розвитку людини. Саме вона здійснює вплив на формування свідомості суспільства та формує життєві цілі громадян. У законі України «Про освіту» визначається, що освіта є основою інтелектуального, культурного, духовного, соціального та економічного розвитку суспільства і держави.

Метою освіти є всебічний розвиток людини, як особистості та найвищої цінності суспільства, розвиток її талантів розумових і фізичних здібностей, виховання високих моральних якостей формування громадян, здатних до свідомого суспільного вибору, збагачення на цій основі інтелектуального, творчого, культурного потенціалу народу, підвищення освітнього рівня народу, забезпечення народного господарства кваліфікованими фахівцями.

Освіта та наука є ключовими чинниками, що впливають на рівень та якість життя громадян. Тому провідні держави світу рухаються шляхом максимального сприяння

розвитку освіти та науки, у тому числі вищої освіти. Освіченій людині легше розібратися в навколишньому світі, вирішити проблеми, які виникають у кожній окремій особистості в житті. Через високий рівень розвитку науки і техніки, збільшення обсягу інформації сучасна людина прагне отримання знань, які необхідні для формування компетентності в тій чи іншій сфері життєдіяльності.

Аналіз наукових праць свідчить, що дана проблема вивчалася вітчизняними і зарубіжними вченими у таких напрямках: проблеми розбудови ефективної вищої освіти, її реформування та перспективи розвитку (В. Андрущенко, М. Дробноход, І. Зязюн, В. Кремень, В. Луговий, С. Ніколаєнко, А. Прокопенко та ін.), проблеми управління вищою освітою та навчальним процесом (І. Бех, М. Єрмошенко, М. Згуровський, С. Єрохін та ін.), розвитку професійної компетентності у системі підготовки кваліфікованих кадрів з вищою освітою (А. Алексюк, Н. Брюханова, Н. Бібік, С. Бондар, Д. Квятковський, А. Павленко, В. Пилипчук, Н. Примаченко, І. Родигіна та ін.).

Мета нашого наукового пошуку полягає у розкритті ціннісного значення вищої освіти у життєтворчості людини.

Аналіз наукових джерел показує, що у сучасній психолого-педагогічній науці життєтворчість розглядається як духовно-практична діяльність особистості, що спрямована на планування, програмування та творче здійснення нею свого індивідуального життя [2; 3].

Вона є не відокремленим ареалом людського життя, а духовно-практичною діяльністю особистості, що здійснюється природним чином в усіх життєвих контекстах: родинних відносинах, спілкуванні, особливо зі значущими для особистості людьми; у професійній діяльності, у взаємодії з природою, у процесі освіти, у громадській, політичній, культурній діяльності тощо. На життєтворчість особистості впливають такі чинники, як родинне і громадське виховання, соціальне середовище, засоби масової інформації і культури, самовиховання, релігія і наука, освіта, інші форми суспільної свідомості та життєвий досвід.

Важливого значення у становленні, розвитку і реалізації життєтворчості людини набувають соціальні фактори, які охоплюють систему соціальних зв'язків і відносин, сфер життєдіяльності суспільства. Активізація життєтворчості людини тільки і можлива у процесі рефлексивного та креативного мислення, професійної та соціальної діяльності, комунікації з іншими людьми, досягнення наявних досягнень у сфері науки і культури, у процесі здійснення виробничих відносин [2].

Освіта, особливо вища, розглядається науковцями як головний, провідний фактор соціального та економічного прогресу. Причина такої уваги в тому, що найважливішою цінністю та основним капіталом сучасного суспільства є людина, здатна до пошуку та засвоєння й прийняття нестандартних рішень. На думку Еріха Фромма, розвиток буде визначатися не стільки тим, що людина має, скільки тим, ким вона є, що вона зможе зробити з тим, що має.

У своєму культурному зрізі освіта являє собою цілеспрямований триєдиний процес, який характеризується такими його сторонами, як засвоєння досвіду, виховання якостей поведінки, фізичний та розумовий розвиток. Тим самим освіта детермінована певними уявленнями про соціальні функції людини, а її зміст виступає засобом розвитку особистості та формування її базової культури.

Також освіта розглядається сучасними вченими як засіб перспективно-конкурентоспроможного становища на ринку праці та лише потім як засіб надбання знань. Осторонь залишається стійка світоглядна та моральна позиції, що проявляються у соціальній відповідальності, порядності, щирості. Наявність вищої освіти, незалежно від мотивів її отримання, у цілому сприймається студентами як один з основних компонентів майбутнього благополуччя та успішності. Це свідчить про те, що цінність вищої освіти визнається та усвідомлюється усіма студентами, відрізняється лише наповнення цієї

цінності у свідомості окремого індивіда. Для студентів початкових курсів головним мотивом отримання вищої освіти є отримання нових соціальних характеристик, а для студентів старших курсів – поглиблення знань, отримання професійних навичок. Тому у процесі навчання відбувається корегування ціннісно-нормативних установок студентів шляхом отримання знань у процесі одержання освіти [1].

Потрібно зазначити, що протягом життя у людини виробляється навичка, за якою виокремлюються успішні люди від неуспішних, розвиток якої допомагає побудувати кар'єру в різних сферах життєдіяльності і яка добре тренується в процесі отримання практично будь-якої вищої освіти.

Це навичка – здатність систематично займатися певною конкретною справою, яка виступає підґрунтям професійної підготовки та морального зростання особистості. Люди, які володіють навичками систематичної розумової і фізичної роботи, підтримують власну працездатність, цінуються в суспільстві: вони цілеспрямовані, легше будують кар'єру, швидше встановлюють соціальні зв'язки, краще опановують нові технології, виявляють готовність до інновацій у професійній і повсякденній діяльності.

Вважаємо, що рівень ерудиції, начитаності, культурної грамотності в цілому розкриває освіченість людини третього тисячоліття. Ерудиція відображує глибину й широту світогляду, обізнаність і компетентність у різних галузях, вона є результатом освіченості людини, її інтелектуальним капіталом.

Вища освіта формує ще одну важливу потребу – вміння вчитися протягом життя, яка у XXI столітті визначає якість життєтворчості людини. Неперервна освіта дозволяє самореалізуватися особистості, сприяє духовному самовдосконаленню, доцільному використанню творчого потенціалу людини. На державному рівні вона забезпечує прогресивний розвиток виробництва, культури соціальних відносин. У контексті світового суспільства вища освіта взаємозбагачує національні культури на основі транслювання загальнолюдських цінностей, міжнародного співробітництва, формує планетарну свідомість і відповідальність за життя на планеті.

Вищезазначене приводить до висновку, що вища освіта як цінність життя людини сприяє:

- розвитку інтелектуальної сфери особистості, правильному використанню своїх знань у тій чи іншій сфері діяльності, формує навички навчання протягом життя;
- розвитку здатності людини жити і діяти в постійно змінювальному світі, успішно жити і діяти в глобалістичному просторі, впевнено долати перепони, що трапляються на життєвому шляху, у досягненні своїх цілей;
- професійному становленню, формує готовність до інноваційної професійної діяльності та професійних навичок.

Таким чином, вища освіта є цілісною системою особистісного зростання людини, а університет – унікальне освітнє академічне середовище, де відкривається безліч шляхів для наукового і професійного пошуку, саморозвитку та самопізнання майбутнього фахівця. Навчаючись у вищій школі, людина не тільки отримує майбутню спеціальність, але й змінює себе як людину, особистість та індивідуальність.

«Загальна мета освіти полягає в тому, щоб перетворити дзеркала в вікна», – зазначав Сідні Дж. Харріс. Вважаємо, що вища освіта є засобом, який допоможе побачити і відкрити десятки і сотні вікон можливостей у професійно-особистісному розвитку людини.

Список використаної літератури

1. Безугла М. В. Вища освіта як цінність сучасної студентської молоді / М. В. Безугла // Духовність особистості: методологія, теорія і практика. – 2010. – № 4 (39). – С. 36-42.
2. Джура О. Д. Основні чинники життєтворчості особистості: проблема взаємодії / О. Д. Джура // Нова парадигма. – 2012. – № 112. – С. 81-87.

3. Пелех Ю. Цінності і смисл як інтерпретація педагогічно сущого / Ю. Пелех // Вища освіта України. – 2009. – № 3. – С. 21-29.

Олена СУШКО

САМООСВІТА МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ІСТОРІЇ ЯК САМОЦІННІСТЬ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ

Науково-технічний прогрес ХХІ століття зумовлює активний розвиток гуманізації й технологізації виробничого процесу, що вимагає удосконалення механізмів підготовки конкурентоспроможних та компетентних фахівців.

Державна політика у сфері вищої професійної освіти визначає основні пріоритети її подальшого розвитку. Доступність, якість, варіативність, інноваційність, орієнтація на особистість студента, врахування його професійних інтересів і потреб є визначальними характеристиками розвиваючого потенціалу вищої професійної освіти сьогодні.

В умовах трансформації соціально-економічної й культурно-політичної ситуації в світі професійна діяльність учителя супроводжується змінами в особистісно-професійному зростанні: самоосвіта і самовдосконалення виступають чинниками розвитку педагогічної спрямованості, професійної компетентності та соціально-особистісної зрілості. Невід'ємною складовою самоцінності професійного розвитку вчителя виступає самоосвіта як умова творчо-професійної самореалізації.

Професійна діяльність учителя історії має високу соціальну значущість в процесі формування національної свідомості та духовно-моральної культури учнів. Вчитель історії є носієм державницьких ідей, громадянської зрілості, національної й загальнолюдської моралі. Розвиток професійної майстерності вчителя історії відбувається на основі систематичної праці над собою, свідомої діяльності над удосконаленням власної особистості як фахівця. При цьому процес самоосвіти надає можливість бачити та креативно вирішувати професійні проблеми й одночасно формувати в учнів важливу потребу розвитку людини третього тисячоліття – навчатися протягом життя.

У зв'язку зі зміною вимог до якості професійної підготовки вчителя історії, активізується інтерес учених і педагогів-практиків до питання професійної самоосвіти, що є особливо цінним в контексті професійного успіху. Самоосвіта стає основою саморозвитку та професіоналізму, результативної праці вчителя, сприяє професійній адаптації та вдосконаленню методичної компетентності.

Аналіз наукових праць дослідників показує, що загальні проблеми професійного розвитку та самоосвіти майбутнього вчителя вивчали: І. Зязюн, Л. Калініна, О. Кучерявий, Л. Мітіна, Н. Мукан, Н. Ничкало, О. Савченко, В. Сластьонін, Т. Сорочан, О. Сухомлинська, О. Топузов, Л. Хомич та ін.; питання професіограми сучасного вчителя історії, процес його самовдосконалення досліджували Т. Бабенко, К. Баханов, О. Ганжа, А. Єрмоленко, Ф. Левітас, Т. Скрябіна, В. Снагощенко, Л. Яновська та ін.

Мета нашого наукового пошуку полягає у розкритті самоосвіти майбутнього вчителя історії як самоцінності професійного розвитку.

Професійний розвиток розглядається у педагогічній науці як процес інтеграції зовнішньої професійної підготовки і внутрішнього особистісного становлення людини. Зовнішня підготовка включає зміст, форми, схеми професійної діяльності, а внутрішня забезпечує реалізацію особистісного смислу професійного розвитку. На єдність професійного й особистісного розвитку вказує Л. Мітіна: «в основі професійного та особистісного розвитку лежить принцип саморозвитку, який детермінує здатність особистості перетворювати власну життєдіяльність у предмет практичного перетворення, що приводить до вищої форми життєдіяльності людини – творчої самореалізації у професії» [3, с. 10].